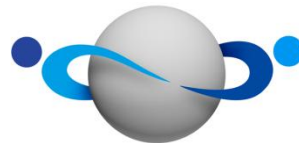

طراحی ابزار ارزیابی کیفیت اخبار سلامت

همکاران:

دکتر سید رضا مجدزاده - دکتر سحرناز نجات -
مهناز آشورخانی

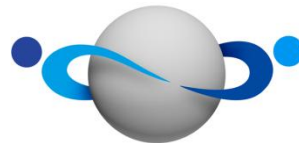

تصویر سخنران

مهناز آشورخانی

مرکز تحقیقات بهره‌برداری از دانش سلامت
دانشگاه علوم پزشکی تهران

موضوعات سخنرانی

□ هدف اصلی

طراحی ابزار کنترل کیفیت اخبار سلامت جهت استفاده خبرنگاران و افراد رسانه ای

□ اهداف فرعی

تهیه محتوا و ظاهر مناسب برای ابزار

تعیین روایی محتوی و ظاهری ابزار با استفاده از شاخص روایی محتوا (Content Validity Index)

تعیین Reliability ابزار در بعد تکرارپذیری و انسجام درونی

□ هدف کاربردی

تهیه ابزاری استاندارد جهت کنترل کیفیت اخبار سلامت توسط خبرنگاران و افراد رسانه ای. این

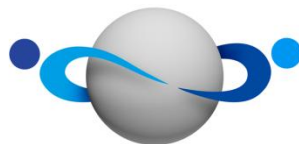
ابزار از misutilization دانش جلوگیری می نماید و در دراز مدت اعتماد جامعه را به اخبار

سلامت افزایش خواهد داد.

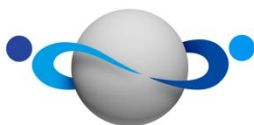
در تاریخ ۰۲ / ۰۳ / ۱۳۸۹ به تصویب رسیده است

مدت انجام موضوع این قرارداد ۱۸ ماه بوده و
از تاریخ ۱۳۸۹/۱۱/۱۰ شروع و در تاریخ
۱۳۹۱/۵/۱ خاتمه می‌پذیرد

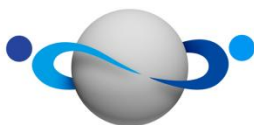
روش اجرا

- جهت دست یابی به شاخص ها و آیتم های مورد نیاز در چک لیست، ابتدا جستجویی در منابع الکترونیک صورت گرفت .
- مقالات مرتبط مورد مطالعه قرار گرفت و آیتم ها و شاخص های ارائه شده مد نظر قرار گرفت. مقاله ای که توسط oxman و همکارانش تهیه شده و در آن ۷ آیتم را به عنوان شاخص های اصلی در ارزیابی کیفیت اخبار سلامت ارائه داده بود، محوریت اصلی تهیه چک لیست قرار گرفت. پیش نویس اولیه تهیه مشتمل بر ۲۰ آیتم تهیه گردید.
- بررسی روایی
- بررسی پایایی

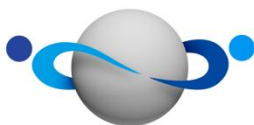
با کلید واژه های زیر در تاریخ ۲۰ اردیبهشت ۱۳۹۰
سایت **google scholar** جستجو شد.

- "mass media" ("health news" OR "medical news") (tools OR checklist) quality
- Results 1 - 10 of about 540. (0.06 sec)
- ۵۴۰ مورد گزارش شد. ۱۰۰ مورد اول عنوان خوانده شد در صورت مرتبط بودن خلاصه و بعد مقاله اش دیده شد و سیو گردید.
- اولین مورد مقاله **شاخص های اکسمن** بود. **۶۳** مورد سایت شده بود آنها را بررسی کرده و مقالات مرتبط save شد.

جستجو در PUBMED - در تاریخ ۲۴ اردیبهشت ۱۳۹۰

	جستجو بر اساس Mesh	تعداد
1	[Mass Media"[Mesh]) OR "Communications Media"[Mesh")	191395
2	[Checklist/methods"[Mesh] OR "Checklist/standards"[Mesh])) OR "Guideline" [Publication Type"))	20814
3	[Quality Control"[Mesh"	35007
4	[Newspaper Article" [Publication Type] OR "Journalism"[Mesh] OR "Newspapers"[Mesh"	22953
5	تا اینجا بدون هیچ محدودیتی	
6	(((#24) AND #25) AND #13) AND #27 1 AND 2 AND 3 AND 4	1
7	3 AND 4	80
8	Limits Activated: English, Field: Title/Abstract	71
9	4 AND 2	32
10	Limits Activated: English, Field: Title/Abstract	30

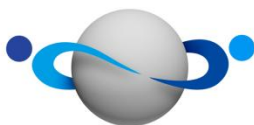
بررسی روایی

- طی جلسه ای با حضور **۳ اپیدمیولوژیست** به عنوان content expert و **۳ تولید کننده خبر** (دو سر دبیر و یک خبرنگار سلامت) به عنوان lay expert برگزار گردید.
- به منظور اطمینان از روائی محتوای تهیه شده، مطالعه روایی محتوی (Content Validity Study)، با اظهار نظر افراد خبره در مورد تک تک سوالات اخذ گردید.
- نظر افراد در مورد موضوعات زیر ۱- ارزشیابی نحوه نگارش (Wording) ۲- تناسب آیتمهای انتخاب شده، تعیین Content Validity Index ۳- شاخص میزان گویایی (Representativeness) ابزار جمع آوری شد.
- بر اساس نظر شرکت کنندگان جهت شفافیت و قابل فهم بودن، تغییراتی در نحوه نگارش آیتم ها، حذف و اضافه شدن برخی آیتم ها صورت گرفت. در انتهای جلسه به ۱۴ آیتم تبدیل شد.
- پس از اصلاحات صورت گرفته، چک لیست تصحیح شده برای ۶ نفر شرکت کننده ارسال گردید و نظر آنها در خصوص مناسبت و شفافیت هر یک از سوالات مورد سنجش قرار گرفت.

در خصوص هر سوال، مناسبیت و شفافیت در قالب عدد ۱ الی ۴ مورد سنجش قرار گرفت

متغیر	تعریف	نمره
(۱) مناسبیت	به نظر شما این سوال تا چه اندازه به محتوی فشار ناشی از نگهداری از بیمار مرتبط می باشد؟ به عبارت دیگر این سوال تا چه حد محتوی مناسب و مرتبطی دارد؟	(۱) نامناسب (۲) تا حدی نامناسب (۳) مناسب (۴) کاملاً مناسب
(۲) شفافیت	تا چه حد معنی سوال مشخص و واضح است؟ از نظر نحوه نگارش مشکلی ندارد؟	(۱) نامشخص و مبهم (۲) تا حدی مبهم (۳) شفاف و مشخص (۴) کاملاً شفاف و مشخص

- در صورت انتخاب عدد ۳ و یا ۴ در هر سوال، مناسبت و شفافیت آن مورد پذیرش قرار گرفت. همچنین طی یک سوال جامعیت آن نیز مورد سوال قرار گرفت.
- بر اساس این نظرات سوالاتی که از نظر مناسبت و شفافیت وضعیت مناسبی نداشتند و بر اساس نکاتی که طی جلسه مشورتی صورت گرفته بود، چک لیست تصحیح شد.
- ترتیب و تعداد سوالات نیز تغییر نمود برخی گزینه ها حذف و برخی گزینه ترجیحی شد و از سویی برخی سوالات نقش غربالگری یافت.
- نهایتاً توسط دو اپیدمیولوژیست و یک سردبیر دیگر مورد بررسی نهایی قرار گرفت

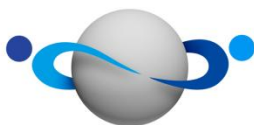
بررسی پایایی ابزار

□ **در مرحله اول :** ۱۰ مقاله و خبر مرتبط با آن که شامل ۳ مقاله فارسی و ۷ مقاله انگلیسی بود، جهت انجام آزمون و تکرار آزمون (test- retest) به ۸ نفر از خبرنگاران سلامت داده شد. در دو مرحله به فاصله دو هفته صورت گرفت.

به دلیل موارد بی پاسخ بسیار اعتماد به نتایج آنالیز میسر نشد. علت بی پاسخ ها مورد بررسی قرار گرفت و مربوط به مواردی بود که **مقالات آن انگلیسی** بوده است. احتمالا به دلیل عدم تسلط به زبان انگلیسی امکان پاسخ دهی به سوالات میسر نبوده است. جهت رفع ابهام با افراد شرکت کننده در این قسمت تماس حاصل شد و پاسخ ها در جهت تایید نظر مطرح شده بود و مشکل در دانش زبان انگلیسی بیان گردید.

□ **در مرحله دوم،** دوازده مقاله انتخاب و ۱۲ خبر مربوط به آن تهیه گردید. **۱۲ خبر و مقاله** مربوط به هر یک، به همراه چک لیست به ۸ نفر داده شد تا برای هر خبر یک چک لیست تکمیل گردد. این اقدام طی دو مرحله به فاصله دو هفته انجام گرفت.

□ **مرحله سوم:** بعد از اصلاحات مرحله دوم مجددا آزمون و تکرار آزمون بر روی نسخه اصلاح شده صورت گرفت.

مرحله دوم

جهت بررسی هر سوال درجه توافق (kappa) و درصد توافق (percent agreement) محاسبه گردید. همینطور برای انسجام درونی از شاخص آلفای کرونباخ استفاده می گردد.

شماره سوال	kappa	Std.error	sigt	Percent agreement
۱	0.476	0.083	0.000	82.79
۲	0.550	0.077	0.000	73.11
۳				11.23
۴	0.607	0.074	0.000	77.38
۵	0.346	0.085	0.000	59.75
۶	0.354	0.102	0.000	70.78
۷	0.542	0.078	0.000	70.63
۸	0.263	0.078	0.000	50.56
۹	0.339	0.080	0.000	56.32
۱۰				10
۱۱				14.44
۱۲	0.391	0.103	0.000	69.23
۱۳	0.333	0.111	0.000	71.18

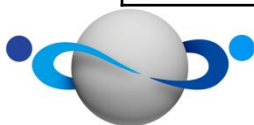

مرحله دوم:

مرحله test

جهت بررسی انسجام درونی ابزار، آلفای کرونباخ مورد سنجش قرار گرفت که در مرحله آزمون اولیه (test) عدد (۰/۷۱۵) بدست آمد. نتیجه تاثیر حذف هر سوال در مقدار آلفای کرونباخ در جدول مشخص شده است.

ردیف	عنوان سوال	Cronbach's Alpha if Item Deleted
۱	آیا مقاله یا مستند موجود به اندازه کافی معتبر می باشد؟	.713
۲	آیا در متن مقاله ادعا شده که اثرات از نظر آماری معنی دار است و یا حجم نمونه کافی است؟	.719
۳	آیا یافته های موجود در متن خبر عینا با مطالب ارائه شده در چکیده مقاله، یافته ها و نتیجه گیری گزارش شده مطابقت دارد؟	.689
۴	آیا گروه مخاطب اصلی مطالب ارائه شده در متن خبر، مشخص شده است؟	.718
۵	آیا عوارض، خطرات، هزینه های ناشی از عوارض و عواقب احتمالی موضوع اصلی مطالعه، در متن گزارش خبری به روشنی مشخص شده است؟	.693
۶	آیا در متن خبری مشخصات کامل منبع خبر جهت دستیابی خوانندگان وجود دارد؟	.675
۷	آیا در گزارش خبری به روشنی مشخص شده است که مقدار تاثیر (دارو، عامل خطر و ...) بر سلامتی افراد چقدر است؟ به عنوان مثال ذکر شده است که مصرف سیگار امکان ابتلا به بیماریهای برونشیت را دو برابر می کند. منظور از مقدار تاثیر، مقدار دو برابر است.	.663
۸	آیا بین یافته های این مطالعه و نتایج سایر مطالعات، همخوانی وجود دارد؟ آیا این بررسی به روشنی و به اندازه ضرورت صورت گرفته است و گمراه کننده نیست؟	.700
۹	آیا منبع خبر (مقاله و ...) از نظر تضاد منافع مورد بررسی قرار گرفته است؟	.681
۱۰	آیا عنوان (تیتر) خبری مطابق با محتوای مقاله است؟	.685
۱۱	آیا سطح دشواری متن خبری برای مخاطب عام مناسب است؟	.719
۱۲	آیا به سایر گزینه ها در بین محصولات و خدمات موجود، اشاره شده و مقایسه ای از نظر اثربخشی بین آنها صورت گرفته است؟	.701
۱۳	آیا در متن گزارش خبری، اشاره ای به در دسترس بودن محصول یا خدمت مورد نظر مطالعه، برای مخاطبان شده است؟	.706

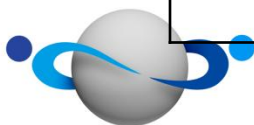

مرحله دوم

مرحله تکرار آزمون re-test

□ در مرحله تکرار آزمون (re-test) آلفای کرونباخ (0/707) بدست آمد. نتیجه تاثیر حذف هر سوال در مقدار آلفای کرونباخ در مرحله تکرار آزمون، در جدول شماره ۵ مشخص شده است.

شماره سوال	عنوان سوال	Cronbach's Alpha if Item Deleted
۱	آیا مقاله یا مستند موجود به اندازه کافی معتبر می باشد؟	.720
۲	آیا در متن مقاله ادعا شده که اثرات از نظر آماری معنی دار است و یا حجم نمونه کافی است؟	.675
۳	آیا یافته های موجود در متن خبر عینا با مطالب ارائه شده در چکیده مقاله، یافته ها و نتیجه گیری گزارش شده مطابقت دارد؟	.683
۴	آیا گروه مخاطب اصلی مطالب ارائه شده در متن خبر، مشخص شده است؟	.707
۵	آیا عوارض، خطرات، هزینه های ناشی از عوارض و عواقب احتمالی موضوع اصلی مطالعه، در متن گزارش خبری به روشنی مشخص شده است؟	.713
۶	آیا در متن خبری مشخصات کامل منبع خبر جهت دستیابی خوانندگان وجود دارد؟	.671
۷	آیا در گزارش خبری به روشنی مشخص شده است که مقدار تاثیر (دارو، عامل خطر و ...) بر سلامتی افراد چقدر است؟ به عنوان مثال ذکر شده است که مصرف سیگار امکان ابتلا به بیماریهای برونشیت را دو برابر می کند. منظور از مقدار تاثیر، مقدار دو برابر است.	.651
۸	آیا بین یافته های این مطالعه و نتایج سایر مطالعات، همخوانی وجود دارد؟ آیا این بررسی به روشنی و به اندازه ضرورت صورت گرفته است و گمراه کننده نیست؟	.667
۹	آیا منبع خبر (مقاله و ...) از نظر تضاد منافع مورد بررسی قرار گرفته است؟	.695
۱۰	آیا عنوان (تیتر) خبری مطابق با محتوای مقاله است؟	.663
۱۱	آیا سطح دشواری متن خبری برای مخاطب عام مناسب است؟	.730
۱۲	آیا به سایر گزینه ها در بین محصولات و خدمات موجود، اشاره شده و مقایسه ای از نظر اثربخشی بین آنها صورت گرفته است؟	.688
۱۳	آیا در متن گزارش خبری، اشاره ای به در دسترس بودن محصول یا خدمت مورد نظر مطالعه، برای مخاطبان شده است؟	.689

مرحله سوم

□ درجه توافق (kappa) و درصد توافق (percent agreement) محاسبه گردید

شماره سوال	kappa	Std.error	sig	Percent agreement
۱	۰.۶۵۵	۰.۰۷۴	0.000	۳/۸۳
۲	۵۴۱/۰	۰.۰۸۱	0.000	۵/۷۸
۳	۰.۳۳۶	۰.۰۸۴	۰.۰۰۰	۱/۶۳
۴				۳/۷۲
۵	۰.۵۵۸	۰.۰۸۱	0.000	۹/۷۸
۶	۰.۵۰۶	۰.۰۶۶	0.000	۲/۶۴
۷	۰.۵۸۶	۰.۱۲۴	0.000	۵/۹۰
۸	۳۲۵/۰	۰.۰۹۸	0.000	۷/۷۵
۹	۴۰۸/۰	۰.۹۷/۰		۶/۷۲
۱۰	۰.۶۱۵	۰.۰۶۶	۰.۰۰۰	۶/۷۳
۱۱	۴۰۶/۰	۰.۰۹۷	۰.۰۰۰	۶/۷۲
۱۲				۸/۷۶
۱۳	۰.۴۷۵	۰.۰۷۹	0.000	۲/۶۶
۱۴	۰.۷۵۱	۰.۰۷۵	0.000	۹/۸۷

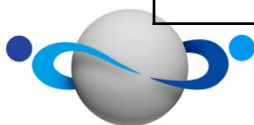

مرحله سوم

بررسی انسجام درونی - آلفای کرونباخ - مرحله test

□ آلفای کرونباخ در مرحله آزمون اولیه (test) عدد **0/283** به دست آمد. نتیجه تاثیر حذف هر سوال در مقدار آلفای کرونباخ در جدول مشخص شده است.

شماره سوال	عنوان سوال	Cronbach's Alpha if Item Deleted
۱	آیا مقاله یا مستند موجود به اندازه کافی معتبر می باشد؟	.218
۲	آیا در متن مقاله ادعا شده که اثرات از نظر آماری معنی دار است و یا حجم نمونه کافی است؟	.219
۳	آیا در متن خبر توجه به عدم ایجاد ترس بیش از اندازه در جامعه، شده است؟	.197
۴	آیا یافته های موجود در متن خبر عینا با مطالب ارائه شده در چکیده مقاله، یافته ها و نتیجه گیری گزارش شده مطابقت دارد؟	.217
۵	آیا گروه مخاطب اصلی مطالب ارائه شده در متن خبر، مشخص شده است؟	.243
۶	آیا عوارض، خطرات، هزینه های ناشی از عوارض و عواقب احتمالی موضوع اصلی مطالعه، در متن گزارش خبری به روشنی مشخص شده است؟	.372
۷	آیا در متن خبری مشخصات کامل منبع خبر جهت دستیابی خوانندگان وجود دارد؟	.311
۸	آیا در گزارش خبری به روشنی مشخص شده است که مقدار تاثیر (دارو، عامل خطر و ...) بر سلامتی افراد چقدر است؟ به عنوان مثال ذکر شده است که مصرف سیگار امکان ابتلا به بیماریهای برونشیت را دو برابر می کند. منظور از مقدار تاثیر، مقدار دو برابر است.	.291
۹	آیا بین یافته های این مطالعه و نتایج سایر مطالعات، همخوانی وجود دارد؟ آیا این بررسی به روشنی و به اندازه ضرورت صورت گرفته است و همراه کننده نیست؟	.312
۱۰	آیا منبع خبر (مقاله و ...) از نظر تضاد منافع مورد بررسی قرار گرفته است؟	.270
۱۱	آیا عنوان (تیتر) خبری مطابق با محتوای مقاله است؟	.245
۱۲	آیا سطح دشواری متن خبری برای مخاطب عام مناسب است؟	.299
۱۳	آیا به سایر گزینه ها در بین محصولات و خدمات موجود، اشاره شده و مقایسه ای از نظر اثربخشی بین آنها صورت گرفته است؟	.274
۱۴	آیا در متن گزارش خبری، اشاره ای به در دسترس بودن محصول یا خدمت مورد نظر مطالعه، برای مخاطبان شده است؟	.244

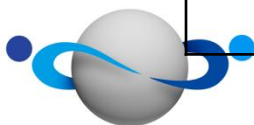

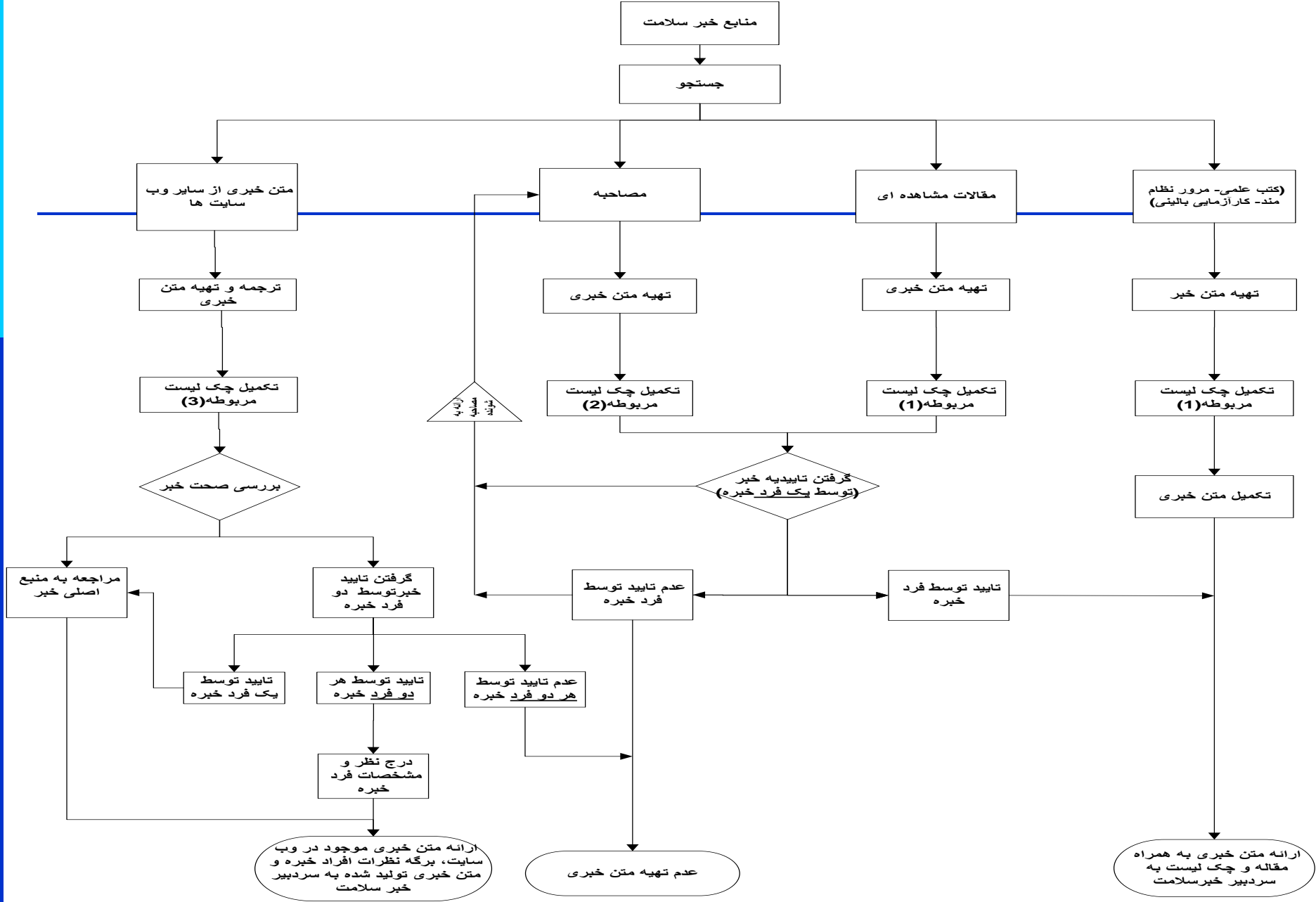
مرحله سوم

بررسی انسجام درونی - آلفای کرونباخ - مرحله re-test

در مرحله تکرار آزمون (re-test) آلفای کرونباخ 0/131 بدست آمد. نتیجه تاثیر حذف هر سوال در مقدار آلفای کرونباخ در مرحله تکرار آزمون، در جدول مشخص شده است.

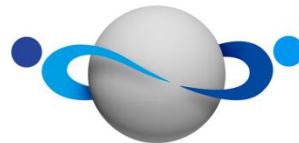
سوال	عنوان سوال	Cronbach's Alpha if Item Deleted
۱	آیا مقاله یا مستند موجود به اندازه کافی معتبر می باشد؟	.070
۲	آیا در متن مقاله ادعا شده که اثرات از نظر آماری معنی دار است و یا حجم نمونه کافی است؟	.009
۳	آیا در متن خبر توجه به عدم ایجاد ترس بیش از اندازه در جامعه، شده است؟	.221
۴	آیا یافته های موجود در متن خبر عینا با مطالب ارائه شده در چکیده مقاله، یافته ها و نتیجه گیری گزارش شده مطابقت دارد؟	.116
۵	آیا گروه مخاطب اصلی مطالب ارائه شده در متن خبر، مشخص شده است؟	.036
۶	آیا عوارض، خطرات، هزینه های ناشی از عوارض و عواقب احتمالی موضوع اصلی مطالعه، در متن گزارش خبری به روشنی مشخص شده است؟	.153
۷	آیا در متن خبری مشخصات کامل منبع خبر جهت دستیابی خوانندگان وجود دارد؟	.198
۸	آیا در گزارش خبری به روشنی مشخص شده است که مقدار تاثیر (دارو، عامل خطر و ...) بر سلامتی افراد چقدر است؟ به عنوان مثال ذکر شده است که مصرف سیگار امکان ابتلا به بیماریهای برونشیت را دو برابر می کند. منظور از مقدار تاثیر، مقدار دو برابر است.	.251
۹	آیا بین یافته های این مطالعه و نتایج سایر مطالعات، همخوانی وجود دارد؟ آیا این بررسی به روشنی و به اندازه ضرورت صورت گرفته است و گمراه کننده نیست؟	.061
۱۰	آیا منبع خبر (مقاله و ...) از نظر تضاد منافع مورد بررسی قرار گرفته است؟	.137
۱۱	آیا عنوان (تیتر) خبری مطابق با محتوای مقاله است؟	.155
۱۲	آیا سطح دشواری متن خبری برای مخاطب عام مناسب است؟	.116
۱۳	آیا به سایر گزینه ها در بین محصولات و خدمات موجود، اشاره شده و مقایسه ای از نظر اثربخشی بین آنها صورت گرفته است؟	.069
۱۴	آیا در متن گزارش خبری، اشاره ای به در دسترس بودن محصول یا خدمت مورد نظر مطالعه، برای مخاطبان شده است؟	.071

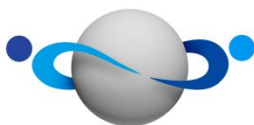
مرکز تحقیقات بهره‌برداری از دانش سلامت

درباره ما

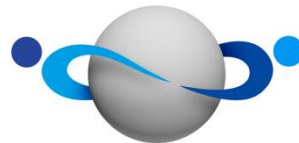
درباره ما

- مرکز تحقیقات بهره‌برداری از دانش سلامت، فعالیت خود را در سال ۲۰۰۶ تحت عنوان KTE study group در زیرمجموعه دبیرخانه تحقیق و توسعه سیاست‌های دانشگاه علوم پزشکی تهران آغاز کرد.
- این مرکز در مدت زمانی کمتر از ۲ سال بالغ بر ۲۰ مقاله علمی، پژوهشی را در مجلات معتبر داخلی و خارجی به ثبت و طرح‌های پژوهشی متعددی را در زمینه انتقال دانش به مرحله اجرا رساند.
- این گروه سرانجام توانست در سال ۲۰۰۸ به عنوان مرکز مستقل با نام کنونی «مرکز تحقیقات بهره‌برداری از دانش سلامت» مورد تصویب وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی قرار گیرد و از آن پس با جدیت و اهتمام هر چه بیشتر در مسیر تولید و انتقال دانش قدم بردارد؛ چنانچه در ارزشیابی فعالیت‌های پژوهشی مراکز تحقیقاتی دانشگاه علوم پزشکی تهران که توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در سال ۱۳۸۸ انجام گرفت، توانست مقام چهارم را از آن خود کند.

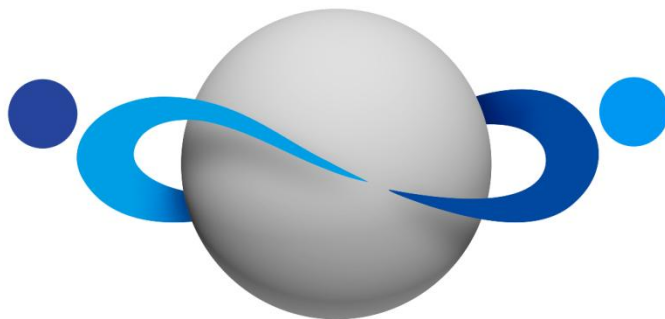

مرکز تحقیقات بهره‌برداری از دانش سلامت

تماس با ما

به وبسایت ما سر بزنید...

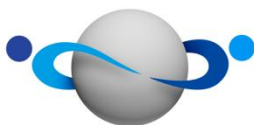
Knowledge Utilization Research Center

<http://kurc.tums.ac.ir>

WIKIPEDIA
The Free Encyclopedia

[http://en.wikipedia.org/wiki/
/Knowledge_Utilization_Research_Center](http://en.wikipedia.org/wiki/Knowledge_Utilization_Research_Center)

اطلاعات تماس

- تلفن: ۰۲۱-۶۶۴۱۹۷۶۳ و ۰۲۱-۶۶۹۵۲۵۳۰
- نمابر: ۰۲۱-۶۶۴۱۹۷۶۳ و ۰۲۱-۶۶۹۵۲۵۳۰
- پست الکترونیک: kurc@tums.ac.ir
- آدرس: تهران، بلوار کشاورز، خیابان ۱۶ آذر، خیابان نصرت شرقی،
پلاک ۱۲، مرکز تحقیقات بهره‌برداری از دانش سلامت

با تشکر!

